

[A. C. Normann.]

synes at være kommet så langt, at dette nu bliver tilfældet.

Socialministeren (Bundvad): Også jeg er glad for at kunne bidrage til, at denne sag nu finder sin løsning, som ordførerne har givet udtryk for. Og jeg er ikke alene glad for, at vi nu kan sætte satsen op fra de 407 kr. til de 530 kr., men også for, at vi knytter en bestemmelse til loven, således at hvis enkepensionssatserne stiger, så stiger pensionen automatisk også for fiskerenkerne. Den sats, der er regnet med her, de 530 kr., er enkepensionslovens sats pr. 1. oktober 1967, og hvis det forslag om forhøjelse af enkepensionen, som jeg har fremsat, og som er behandlet forud for dette lovforslag, vedtages, bliver beløbet højere end de 530 kr. den 1. april, når udbetalingen finder sted.

Jeg takker for tilslutningen til lovforslaget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (From): Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at også dette lovforslag henvises til det udvalg, som tinget har besluttet at nedsætte vedrørende de foregående sager på dagsordenen. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om indfødsrets meddelelse.

(Lovforslaget (nr. 9) findes i tillæg A. sp. 673, fremsættelsen i tidenden sp. 91).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (From): Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til indfødsretsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse imod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om kommunernes styrelse.

(Lovforslaget (nr. 10) findes i tillæg A. sp. 587, fremsættelsen i tidenden sp. 91).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Herlöv Larsen: Som det fremgår af den højtærede indenrigsministers bemærkninger ved fremsættelsen af dette lovforslag, forslag til lov om kommunernes styrelse, har forslaget 3 gange tidligere været behandlet her i det høje ting. Sidste gang blev det fremsat den 7. december 1966, og som det fremgår af ministerens skriftlige fremsættelse, er det foreliggende forslag identisk med lovforslaget ved foran nævnte datos fremsættelse.

Da lovforslaget endvidere er ledsaget af en fylldig redegørelse i de bemærkninger, som ledsager forslaget, skal jeg indskrænke mig til nogle få bemærkninger, idet jeg dog samtidig gerne vil henvise til mit partis tidligere ordfører, den nuværende højtærede handelsminister, hr. Ove Hansens bemærkninger ved de tre tidligere behandlinger af forslaget.

Forslaget er jo en direkte følge af kommunallovskommissionens arbejde og er i det væsentlige identisk med det forslag, som findes i den af kommunallovskommissionen afgivne betænkning. Det bør måske særlig fremhæves, at det efter forslaget, hvis det vedtages, i henhold til § 15 bliver muligt i lighed med, hvad der sker i folketinget, at indkalde stedfortrædere, for så vidt et medlem af kommunalbestyrelsen i mindst én måned på grund af sygdom eller udsendelse i offentlige hverv har været forhindret i at varetage sit arbejde, idet dog de, som er valgt på samme liste, skal begære, at vedkommende stedfortræder indkaldes.

Efter at folketinget i sidste samling vedtog lov af 3. juni om den kommunale inddeling, og efterhånden som strukturændrin-

[Herlev Larsen.]

gen skrider frem, hvorefter der kun vil være to kommunetyper, nemlig sekundærkommunen lig med de nuværende amter og primærkommunen, som er lig med de nuværende købstæder og sognekommuner, skal det foreliggende forslag afløse de to tidligere kendte styrelseslove, henholdsvis styrelseslov for købstæderne og styrelseslov for landkommunerne. Ikke mindst af hensyn til kommunerne er det vigtigt, at lovforslaget gøres færdigt så hurtigt, som det overhovedet er muligt, idet det foreliggende forslag indebærer, at samtlige kommuner, hvis forslaget vedtages, skal have ændret kommunens styrelsesvedtægt, og der bør gives kommunerne en rimelig tid hertil, hvis det som forudsat skal kunne nås, at hele kommunalreformen er gennemført inden 1. april 1970.

Det foreliggende forslag giver på en række områder større dispositionsfrihed for den enkelte kommune, hvilket jeg tror vil blive til gavn og til styrkelse for det kommunale selvstyre. Jeg forstår af den højtærede indenrigsministers bemærkninger ved forslagets skriftlige fremsættelse, at der i den tid, der er gået, siden lovforslaget første gang blev fremsat her i det høje ting i maj måned 1966 og indtil nu, er indhentet visse erfaringer, og at der på grund heraf vil kunne ventes en række ændringer under lovforslagets videre behandling. Jeg forstår også, at der er tale om en henvendelse fra folketingets ombudsmand — og jeg tager sikkert ikke meget fejl, når jeg forventer, at det bl. a. drejer sig om det meget vanskelige spørgsmål om, hvornår et kommunalbestyrelsesmedlem er inhabil. Jeg håber, det må blive muligt at nå frem til ændringer her, som vil gøre det muligt for kommunalbestyrelserne fremover at trække retningslinjerne bedst muligt op.

I lovforslagets § 5 er anført, at antallet af kommunalbestyrelsesmedlemmer i en primærkommune skal være mindst 5 og højst 25. Jeg tror, at dette spørgsmål også bør behandles grundigt, idet der sikkert er enkelte primærkommuner, hvor et højere medlemstal kunne være ønskeligt. Jeg tænker her på de primærkommuner, der vil få en særlig udstrakt karakter, enten arealmæssigt eller befolkningsmæssigt.

Strukturændringerne er i fuld gang inden for vore kommuner. Jeg har den opfattelse,

at man mange steder har meget svært ved at tage stilling til en eventuel kommunesammenlægning, fordi man ikke kender baggrunden for den nye byrde- og opgavefordeling mellem staten, sekundærkommunerne og primærkommunerne. Jeg vil derfor gerne benytte lejligheden til at spørge den højtærede indenrigsminister, om det er muligt at sige noget om, hvor langt man er fremme med dette vigtige arbejde, og om der kan siges noget om, hvornår vi kan forvente et forslag herom.

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslaget og de ledsagende bemærkninger med indenrigsministerens skriftlige fremsættelse af det foreliggende lovforslag, skal jeg på mit partis vegne anbefale forslaget til en velvillig og hurtig behandling i det høje ting. Jeg anmoder om, at tingets højtærede formand vil drage omsorg for, at der bliver nedsat et udvalg til det videre arbejde med lovforslaget.

P. E. Eriksen: Da mit partis ordfører, hr. Alfred Bøgh, er forhindret i at være til stede her i øjeblikket, vil jeg ganske kort på hans og mit partis vegne sige, at vi er rede til fortsat drøftelse af det lovforslag, som nu for fjerde gang er til første behandling her i tinget, i et lignende udvalg som det, der var nedsat i sidste folketingssamling.

Vi deler indenrigsministerens ønske om, at vi nu, den fjerde gang lovforslaget er til behandling, kan nå til vejs ende, sådan at styrelsesloven med sine følgesvende af speciallove kan være færdig samtidig med, at inddelingsloven som påtænkt sættes i kraft den 1. april 1970.

Vi må jo nu afvente ministerens påtænkte ændringsforslag, som han har lovet. Der kan jo endnu være ting at drøfte, men jeg vil da ikke lade være med at anerkende, hvad ministeren også har gjort opmærksom på, den betydning, som det har at få lovforslaget vedtaget for at komme videre med spørgsmålet om opgaver og byrdefordeling stat og kommuner imellem. Ikke mindst dette og de bemærkninger, som indenrigsministeren er kommet med, gør det jo klart, at det er af betydning, at vi får styrelsesloven vedtaget hurtigst muligt.

Der ligger jo en fyldig beretning fra de møder, der er holdt i det sidste folketingsår. Det fortæller jo om det arbejde, som hidtil er foregået.

[P. E. Eriksen.]

Venstre er som sagt rede til fortsat drøftelse i udvalg.

Vestergaard Poulsen: Ved gennemførelsen af loven om den kommunale inddeling skabtes det brede og forhåbentlig bæredygtige grundlag, hvorpå vi nu med loven om kommunernes styrelse gerne skulle kunne rejse det bygningsværk, som i adskillige årtier frem burde kunne blive en god og hensigtsmæssig ramme om det styre, som de nye kommunetyper vil kræve. Når vi betænker, at kommuneinddelingerne fortaber sig i en fjern fortid, og at vort nuværende kommunistyre fik sin lovmæssige baggrund for 100 år siden, er det forståeligt, om en reform trænger sig på og har gjort det længe.

Den skævhed, som gennem årene er opstået ved, at små købstæder i styrelsesmæssig henseende har privilegier, som langt større, men nyere bysamfund uden købstadstatus ikke har, er efterhånden blevet mere og mere udtalt. Da Københavns omegnskommuner i 1952 fik såkaldt „Gentoftestatus“, tog folketinget det første skridt ad den for mig at se rigtige vej. Det gik dog denne gang, som sket er både før og siden, at jo længere fra København, des vanskeligere at få de samme goder. Derfor hilser jeg med tilfredshed, at der med det for fjerde gang fremsatte lovforslag om kommunernes styrelse endelig synes at være skabt rimelige muligheder for at få størsteparten af den styrelsesmæssige skævhed fjernet. Jeg finder det rigtigt, om vi i afvigte samling koncentrerede os om at få loven om den nye kommuneinddeling behandlet færdig, og jeg finder det glædeligt, om det skete med bred tilslutning i såvel udvalget, som behandlede lovforslaget, som her i tinget.

Forhåbentlig lykkes det kommunalreformkommissionen at nå frem til de rigtige afgørelser i disse meget vanskelige og ømtålige sager, hvor mange kommuner ved sammenlægninger vil komme ud ikke alene for fornuftægteskaber, men ligefrem tvangsekteskaber. Man kan vel imødesee, at det i mange tilfælde vil blive nødvendigt for disse kommuner at leve efter devisen: får man ikke den man elsker, må man elske den, man får. Jeg vil dog tilråde reformkommissionen at fare frem med lempe, selv om jeg godt forstår, at der kan blive tale om tidnød, når

arbejdet skal være afsluttet så hurtigt. Men i disse kommunale ægteskaber vil det sikkert blive endog meget vanskeligt senere at opnå skilsmisse.

Det lovforslag, vi her behandler, fik en begyndende behandling af udvalget i sidste samling, og der blev stillet ikke så få spørgsmål til indenrigsministeren. Dette materiale er nu let tilgængeligt i udvalgets beretning af 26. september, men der vil sikkert endnu være mange detaljer, som det kommende udvalg vil komme til at beskæftige sig med.

At sognekommunerne styrelsesmæssigt får samme vilkår som købstæderne, finder jeg helt i sin orden, også at man tilstræber at give primærkommunerne større dispositionsfrihed. Det glæder mig, at kommunerne vedrørende årsoverslag får friere regler, end det for tiden er tilfældet for sognekommunerne. Ligeledes er det en forbedring, at kommunerne får større frihed til at optage kortfristede lån. Også den større frihed til at garantere for lån til grundejere, når det gælder el-, gas-, vandanlæg osv.

På andre områder betyder forslaget ligeledes en forbedring i retning af større smidighed fra tilsynsmyndighedens side. For mig at se bør lovgivningen stille imod, at kommuner, som holder orden i deres eget hus, må have friere hænder. Dog mener jeg ikke, at et vist tilsyn kan undværes, idet et forhold som kommunalt kapløb om at udbyde industrigrunde til liebhavere nok undertiden kan tilsiige, at der findes en tilsynsmyndighed.

Efter forslaget kan der tillægges udvalgsformændene i kommunalbestyrelserne et af kommunerne fastsat honorar. For tiden er socialudvalgsformændenes hverv lønnet, og forslaget giver adgang til også at bevilge honorar til formænd for andre udvalg, når ganske særlige hensyn taler derfor og tilsynsmyndighedens samtykke foreligger. Der kan måske i udvalget være grund til at se nærmere på dette spørgsmål, idet kommunalbestyrelsens medlemmer i forvejen tilgodeses med et dyrtidsreguleret diætbeløb.

De nye sekundærkommuner vil uvilkårligt rejse ikke få problemer, herunder ikke mindst de opgaver, som disse kommuner vil få tillagt som værende naturlige. Jeg kan her pege på f. eks. oprettelse af nye gymnasier. At amtmanden bliver folkevalgt, er vel kun en naturlig udvikling i vor demo-

[Vestergaard Poulsen.]

kratiske tidsalder, men det er min opfattelse, at amtmændene ud over vort land har skabt sig en endog meget smuk position og skabt stor respekt om disse stillinger, og selv om amtmændens opgave efter forslaget bliver en anden, vil jeg tro, at han ved den foreslåede placering som formand for det amtskommunale tilsynsråd og i øvrigt som statens repræsentant nok vil få en anden, men dog en betydningsfuld position.

Jeg er enig med indenrigsministeren i, at det er af stor betydning, at dette lovforslag snarest gennemføres, så man derefter kan gå videre med de mange speciallove, som må blive følgen af de to store lovkomplekser, som loven om den nye kommunale inddeling og loven om kommunernes styrelse må siges at være.

Spørgsmål som kildeskattens indførelse og dens følger for kommunerne økonomisk og administrativt optager for tiden alle ansvarlige kommunalfolk. Den store forskel på skattebyrden i henholdsvis rige og fattige kommuner trænger sig stærkere og stærkere på til løsning. Hvis man f. eks. tager Ringkøbing amt, har vi en kommune langt vesterude, der hedder Torsted, og hvis man giver skatteyderne dér det samme fradrag som i købstæderne, nemlig 6.000 kr. for forsørgere og 3.000 kr. for ikke-forsørgere, vil den kommunale beskatningsprocent være 37,1. Hvis man tager en kommune som Gimsing, bliver skatteprocenten 12,3. I Torsted har man en grundskyldpromille på 10, i Gimsing er den 5. Man ser heraf, hvor vanskeligt det er for kommunerne selv inden for samme amt. Landbrugets dårlige indtjeningsmuligheder har i rene landkommuner skabt helt uholdbare tilstande, derfor må vi snarest have en byrdefordelingslov, som skaber større retfærdighed over for fattige kommuner. Og lad mig indføje, at det giver ikke større rigdom, hvis man lægger et større eller mindre antal fattige kommuner sammen i den kommende tid.

Jeg skal endelig tilsige det konservative

folkepartis medvirken til en saglig og grundig behandling i udvalget. Jeg er ganske enig med ministeren i, at der bør levnes kommunerne en rimelig tid til at sætte sig ind i og indrette sig efter de nye bestemmelser, som dette lovforslag indeholder. En styrelseslov, som samtidig rummer fasthed for den, som har fasthed behov, og som rummer tilpas smidighed over for alle velstyrede kommuner, skulle gerne blive frugten af dette lovforslags fjerde og vel sidste runde.

Svend Lund: Ja, da det er fjerde gang, lovforslaget om kommunernes styrelse er til første behandling her i tinget, kunne jeg i og for sig blot nøjes med at henvise til, hvad vor ordfører har sagt ved de tidligere førstebehandlinger, men jeg ønsker dog at knytte et par enkelte kommentarer til.

Det her fremsatte lovforslag om kommunernes styrelse er i det væsentlige kommet til verden ved, at man har sammenarbejdet de to nugældende love om land- og købstadkommunernes styrelse i ét lovforslag. Bestemmelsen om valg til ligningskommissionen er overført uændret fra købstadkommunallovens § 24, men jeg ønsker her at pege på, at bestemmelsen i nogle kommuner, bl. a. i den kommune, hvis kommunalbestyrelse jeg selv er medlem af, medfører, at byrådets flertal og ligningskommissionens flertal ikke er det samme. Såvel en politisk betragtning som en vurdering af fremgangsmåden ud fra praktiske hensyn synes at tale for, at ligningskommissionen bør vælges efter samme regler, som gælder for valg til andre kommunale udvalg og kommissioner, nemlig efter forholdstal på grundlag af kommunalbestyrelsens sammensætning.

Det fremsatte lovforslag siger heller ikke noget om den fremgangsmåde, som en række byråd anvender ved at give kasse- og regnskabsudvalget eller økonomiudvalget, som det jo skal hedde efter lovforslaget, bemyndigelse til at afgøre de løbende sager i en sommerferieperiode. Jeg så gerne, at

[Svend Lund.]

der kom klarere regler herom ind i den nye styrelseslov.

Må jeg til slut sige, at socialistisk folkeparti er tilfreds med, at der i fremtiden kun bliver én styrelseslov, og at lovforslaget indebærer, at kommunerne får noget friere hænder, end de hidtil har haft. At amtsrådene får folkevalgte formænd skal vi heller ikke beklage og heller ikke, at der nu gives adgang til, at der kan indkaldes stedfortrædere for medlemmer af en kommunalbestyrelse i tilfælde af sygdom og i tilfælde af borgerligt ombud. Derimod synes vi, at der bør skabes mulighed for, at kommunalrådene får et væsentlig større antal medlemmer, end de har i dag, som en naturlig følge af sammenlægninger af kommunerne, så kontakten mellem borgerne og kommunalbestyrelserne gøres så god som muligt. Vi må se på i udvalget, hvor vidt vi skal gå på dette område. Selv tror jeg ikke på, at vi skal gå så langt, som man er gået i Sverige og Norge. Men jeg vil gerne tilsige mit partis støtte til, at dette lovforslag får en god og en saglig udvalgsbehandling.

Arthur Jacobsen: Dette lovforslag om kommunernes styrelse har jo været fremsat flere gange i folketinget, og det fik i sidste samling en udvalgsbehandling, hvorved en del problemer utvivlsomt blev afklaret.

Jeg har med stor interesse studeret de mange førstebehandlinger, og jeg har konstateret, at disse behandlinger af styrelseslovforslaget er sket i forbindelse med lovforslaget om den kommunale inddeling. Ved disse førstebehandlinger har det mere været den kommunale inddelingslov, det har mere været opgaver og byrdefordeling end principperne for den fremtidige styrelseslov, forhandlingerne har drejet sig om.

Den samme problemstilling møder kommunalreformkommissionen ud over landet, hvor de økonomiske fremtidsudsigter for kommunerne tilsyneladende vejer mere til i det spil, der foregår; men styrelsesloven skal være generel for alle landets kommuner. Der er jo undtagelser, der er jo København, der bliver vel også noget med Frederiksberg, der bliver også noget med, at Århus og Ålborg måske får en undtagelsesstilling med hensyn til en magistratsordning. Det var måske et spørgsmål, om ikke

den nye styrelseslov skulle indeholde regler, der gjorde det muligt for andre større købstadsamfund — de vil jo blive større — så at de nemmere kunne overgå til sådan en ordning frem i tiden, hvis det viste sig, at det ville være det rigtige i saglig henseende.

Ved behandlingen af dette lovforslag den 13. december 1966 her i tinget fremhævede jeg, at når kommunernes antal efterhånden bliver formindsket til ca. $\frac{1}{3}$ af det nuværende, ja, så falder de folkevalgtes antal jo, omend ikke tilsvarende, så dog med et stort tal, hvis ikke styrelsesloven indeholder en bestemmelse, som forhindrer dette. Det kan jo ellers nemt blive således, at der fremover vil være færre til at udføre arbejdet og til at bære ansvaret for det kommunale område, og måske vil det i videre omfang påvirke rekrutteringen til tillidsposter inden for folkestyret i vort land i det hele taget.

Jeg har bemærket, at den tidligere ordfører fra socialistisk folkeparti, hr. Sigs-gaard, har peget på denne problemstilling ved tidligere førstebehandlinger, og jeg vil gerne føje til, at jeg finder det afgørende, at vi her får udformet den fremtidige styrelseslov så godt som muligt.

Folketingsudvalget har i sidste samling stillet spørgsmål til indenrigsministeren om antallet af byrådsmedlemmer i landets større købstæder, og ministeren oplyser i sit svar, at kun 4 kommuner har det efter loven maksimale antal medlemmer, 25, i deres kommunalbestyrelser. Ser vi på hovedstadsområdet med de mange i befolkningstal store kommuner, ja, så gør der sig det samme forhold gældende. Her sidder der 13, 15, 17 og 19 medlemmer og styrer kommuner med op til 70.000-80.000 indbyggere. Flere bydele vil ikke være repræsenteret i rådet, og de små partier, ja, de får lov til at færdes i krogene, og de bliver sjældent sat ind i de udvalg, hvor de store ting sker. Ministeren tilføjede, at bl. a. arbejdsbyrden ved udvalgsarbejde for det enkelte medlem næppe gjorde det hensigtsmæssigt at nedskære det maksimale antal, samt at det ved vedtægtsgodkendelser vil blive lagt til grund, at medlemstallet fastsættes under hensyntagen til kommunernes indbyggertal; og det er jo i og for sig et betydeligt fremskridt i den nye styrelseslov. Jeg synes, at

[Arthur Jacobsen.]

dette er en meget vigtig oplysning, for selv i hovedstadsområdet vil jo forholdene blive bedre, hvis disse vedtægter udformes på denne måde.

Men spørgsmålet er, om det i styrelseslovforslaget indeholdte maksimum på 25 medlemmer er stort nok til de fremtidige mange storkommuner, store både indbyggermæssigt og arealmæssigt. Jeg er klar over, at vi ikke skal sammenligne med Norge og Sverige, men de mange kommuner, der nu sammensluttes med købstæder, er ikke alle udprægede, til dels udbyggede forstadskommuner. Der vil være stor rummelighed i mange af disse kommuner arealmæssigt, noget, som købstaden har brug for, men befolkningen vil få vanskeligt ved at hævde sig ved valg til byrådene fremover. Disse nye områder omkring et bysamfund burde sikres en eller anden form for repræsentation i en årrække, til sammensvejsningen er helt i orden. Det kan gøres ved at øge antallet af folkevalgte eller sikre bestemte områder i kommunen en repræsentation. Hvis f. eks. Bornholm vælger „én ø og én kommune“, hvad ingen jo ved i dag, må dette spørgsmål om repræsentation komme i forgrunden. Man vil ikke være tilfreds med, at f. eks. Rønne og Neksø får de fleste af styrelsesmedlemmerne fremover.

§ 18 fastslår, at økonomiudvalget består af en formand samt 2-4 af kommunalbestyrelsens øvrige medlemmer, og § 19, stk. 6, siger, at der i styrelsesvedtægterne kan fastsættes regler, hvorefter mindst 1 af økonomiudvalgets medlemmer skal indvælges i hvert af de stående udvalg, og stk. 5 i samme paragraf tillader, at antallet af de stående udvalg kan forøges, og det er vel i mange tilfælde naturligt, jeg vil sige naturligt, at forøge dem til 7 udvalg.

Efter § 16, stk. 5, kan der, når ganske særlige forhold taler derfor, med tilsynsmyndighedens samtykke tillægges formanden for et udvalg et årligt honorar. Jeg er helt enig heri og vil gerne medvirke til at gøre det mere generelt, alt under hensyntagen til, at det må være erstatning — jeg understreger erstatning — for tabt arbejdsfortjeneste, der her er tale om. Og mon ikke § 18 burde give tilladelse til et økonomiudvalg på 7 medlemmer, hvor dette ønskes af en kommune? Dels vil flere små partier blive tilgodeset

efter forholdstalsvalgmetoden, dels bliver det en stor byrde for et kommunalbestyrelsesmedlem at være medlem af dette udvalg og formand for et stående udvalg. Det må gøres muligt for arbejdsmanden og den mindre næringsdrivende at sidde i en kommunes økonomiudvalg og hvad dermed følger. Kan vi få borgerne til at tage et valg til økonomiudvalget og formandsposten i et af de betydende udvalg? Jeg er enig i, at en sådan generel ordning har stor betydning for den kommunale forvaltning.

Disse få problemer, fremhævet af lovforslagets mange paragraffer, problemer, der ikke er ukendt af kommunalbestyrelser eller af folketinget, har jeg ønsket at fremhæve her ved første behandling af forslaget, der nu efter udvalgsbehandling har visse chancer for at blive færdigt i dette folketingsår.

Poul Antonsen: Dette lovforslag har 3 gange tidligere været til første behandling, men hver gang sammen med forslag til lov om den kommunale inddeling. Sidstnævnte blev vedtaget i sidste samling, men må naturligvis stadig ses i nær sammenhæng med dette forslag.

Når kommunerne bliver større, er det rimeligt, at styrelsesloven indrettes derefter. Det er også rigtigt at samle de hidtidige 2 styrelseslove i én. Vi kan derfor give principiel tilslutning til tendensen i forslaget. Vi kan også principielt give tilslutning til, at kommunerne får større dispositionsfrihed, men spørgsmålet er, om man går vidt nok. Det afhænger naturligvis først og fremmest af, hvilken størrelse såvel primærkommunerne som amtskommunerne får, men også af opgaverne og byrdefordelingen.

Meget tyder på, at de forestillinger, der har ligget til grund for loven om den kommunale inddeling, ikke er helt tidssvarende i dag. Den minimale størrelse for primærkommunerne bør formentlig ikke være 5.000-6.000 indbyggere, men en hel del mere, hvis primærkommunerne effektivt skal kunne løse de opgaver, man henlægger til dem. Og for amtskommunernes vedkommende vil jeg gerne sætte et stort spørgsmålstejn ved, om kommunalreformkommissionen ikke har fået et for snævert mandat. Efter mandatet kan amternes antal formentlig kun reduceres til 17-18. Kommissionen burde efter vor opfattelse have sit mandat udvidet til også

[Poul Antonsen.]

at omfatte en undersøgelse med henblik på en reduktion af amternes antal til 8-9 amtsregioner. Hvis man virkelig skal kunne løse en række større opgaver, er det tvivlsomt, om man kan klare sig med et befolkningsgrundlag, der er væsentlig mindre end omkring $\frac{1}{2}$ mill. indbyggere, og det vil medføre, at vi må ned på en størrelsesorden af 8-9 amtsregioner.

Hvis primærkommunerne bliver større, end man hidtil har stilet mod, må det formentlig give anledning til revision af enkelte bestemmelser i dette lovforslag, bl. a. med hensyn til det minimale antal kommunalbestyrelsesmedlemmer og også med hensyn til dispositionsfriheden for den enkelte kommune, og såfremt man kunne nå frem til et færre antal amtsregioner, måtte også dette give anledning til ændringer.

Liberal centrum's folketingsgruppe vil snart fremsætte forslag om, at kommunalreformkommissionens mandat udvides til også at omfatte en undersøgelse af muligheden for en reduktion af amterne til 8-9 amtsregioner. Vi håber på en velvillig modtagelse af dette forslag. Vi vil ikke anbefale, at det foreliggende lovforslag af den grund forsinkes yderligere. Vi mener, at det bør gennemføres, men håber, at hvis der bliver tale om en yderligere reduktion i antallet af amter, vil de ændringer, som eventuelt nødvendiggøres af dette, senere kunne indbygges. Der kan jo være tale om at sætte denne lov i kraft over for enkelte kommuner inden 1970, og det må i givet fald også være muligt at indbygge eventuelle ændringer, selv om loven er vedtaget — hvad forhåbentlig sker ret snart.

Indenrigsministeren (Hans Hækkerup): Må jeg takke partiernes ordførere for en venlig modtagelse af det nu for fjerde gang fremsatte lovforslag.

Der er af enkelte ordførere nævnt en række enkeltheder, som jeg finder det rimeligt at diskutere i udvalget. Lad mig i den forbindelse understrege, at vi jo i udvalget i detaljer har gennemgået hver enkelt paragraf — det drejer sig om i alt 70; der er stillet en række spørgsmål, som er besvaret, og nogle ting er udgået til en mundtlig drøftelse, som, så vidt jeg erindrer, endnu ikke

har fundet sted, men som vel også kan føre til nogen afklaring.

Det er klart, at lovforslaget ikke lader sig gennemføre uden en række ændringsforslag, og disse ændringsforslag har vi under forberedelse i indenrigsministeriet, hvor de er til en sidste afpudsning — om jeg må bruge det udtryk. Men det afhænger naturligvis af udvalget eller dets flertal, om disse ændringsforslag skal omsættes til del af den kommende lov.

En del ændringsforslag nødvendiggøres naturligvis af anden lovgivning, f. eks. indførelse af kildeskatten, medens andre er frugt af de forhandlinger, til dels meget indgående forhandlinger, der har fundet sted i udvalget om styrelsesloven.

Det er rigtigt, at byrdefordelingen er et særdeles vigtigt problem, som må indgå i overvejelserne i de kommunalbestyrelser landet over, der i dag og i den kommende tid skal tage stilling til inddelingsproblemerne. Forholdet er jo det, at kommunalreformen er et samlet hele. Den første del af kommunalreformen er inddelingsloven, som altså nu er gennemført — og jeg understreger, at den er vedtaget enstemmigt i det høje ting — og kommunalreformkommissionen er gået i gang med sit arbejde. Det næste led er styrelsesloven, som jeg håber på at få gennemført ikke alene i dette folketingsår, men så vidt muligt også inden nytår. Det tredje led bliver byrde- og opgavefordelingen mellem stat og kommuner, og det fjerde led bliver den deraf følgende omlægning af beskattningen, navnlig vel en styrkelse af den sekundærkommunale beskatning.

Må jeg i anledning af de spørgsmål, der er stillet mig om, hvornår vi kan komme i gang med byrdefordelingen, sige, at forholdet jo er det, at en kreds af embedsmænd, som på området må anses for særlig sagkyndige, nu igennem længere tid har arbejdet med disse problemer, og nu får jeg lejlighed til ligesom økonomiministeren at gøre mig bekendt med det materiale, udvalget har fremskaffet. Udvalget har dog endnu ikke kunnet afslutte sit arbejde endeligt; jeg regner med, at resultatet kan foreligge for regeringen inden udgangen af denne måned. Men jeg vil gerne sige, at dette udvalgsarbejde viser os, hvor uhyre vanskeligt det

[Indenrigsministeren.]

bliver at gennemføre en omlægning af byrdefordelingen og opgavefordelingen mellem stat og kommuner og mellem kommunerne indbyrdes. Vi har mere end et halvt hundrede tilskudsordninger mellem stat og kommuner, hvoraf naturligvis det meget store flertal umiddelbart måtte kunne ophæves, uden at dette havde nogen som helst påviselig indflydelse på de pågældende kommuners økonomi. Men på de afgørende områder, hvor det drejer sig om de sociale refusioner fra staten, folke- og invalidepension osv., og hvor det drejer sig om skolevæsen — altså lærerlønningerne — om vejvæsenet og om hospitalerne, er det så store beløb, at det er klart, at det kræver indgående overvejelser, før man foretager ændringer på disse områder.

En ting til vil jeg gerne sige: det er for så vidt ligetil at kritisere de ordninger, vi hidtil har haft, ud fra det synspunkt, at det er staten, der betaler, og kommunerne, der administrerer. Men disse refusionsordninger har jo tjent det formål at sikre en ligelig behandling af landets borgere, hvor de end bor, og sikre i hvert fald en vis udligning af skattetrykket, og det har betydet, at millionbeløb er overflyttet fra de rigere dele af landet til de fattigere dele. Det er denne fordeling af byrderne med henblik på lighed for borgerne, hvor de end bor, der gør det så uhyre vanskeligt at finde en nyordning, der kan tilgodese disse formål. Naturligvis kommer her ind i billedet også spørgsmålet om bloktilskud til en række kommuner.

Der er rejst en række detailspørgsmål, som jeg finder rettelig bør diskuteres i udvalget. Der er dog ét spørgsmål, jeg gerne vil nævne, fordi det er rejst fra flere sider, nemlig at antallet af medlemmer af kommunalbestyrelserne skulle være for lille. Samtidig pegede begge de ordførere, der nævnte det, nemlig hr. Svend Lund og hr. Arthur Jacobsen, på, at vi ikke skulle følge det norsk-svenske eksempel. Deri er jeg enig, al den stund der er en principiel forskel på, hvad en norsk-svensk kommunalbestyrelse giver sig af med, og hvad en dansk gør, idet den danske kommunalbestyrelse på en helt anderledes måde er direkte administrerende i kommunale anliggender.

Jeg har naturligvis intet imod, at vi ser

på, om maksimumstallet på 25 er rigtigt såvel for sekundær- som for primærkommuner. Det kan vel også ses i lyset af, hvor langt kommunalreformkommissionen går med hensyn til etablering af store regionalkommuner, altså store sekundærkommuner. Jeg forstår, at liberalt centrum vil give os en chance for at diskutere det endnu en gang i folketinget med henblik på at reducere antallet af amtskommuner meget væsentligt og med mere, end den gennemførte lov indicerer. Jeg tør minde om, at det var efter meget indgående forhandlinger i udvalget, vi valgte lovens formulering som udtryk for, at vi vel ønskede en vis begrænsning i antallet af sekundærkommuner, men at vi på den anden side var betænkelige ved at fjerne os alt for langt fra det tilvante.

Det er klart, at regeringen er åben for enhver forhandling om enkeltheder vedrørende dette lovforslag; men jeg så meget gerne, om vi kunne tilendebringe behandlingen af det inden nytår.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (From): Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 21 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse imod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om sundhedsplejerskeordninger.

(Lovforslaget (nr. 11) findes i tillæg A. sp. 669, fremsættelsen i tidenden sp. 92).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Lis Groes: Det er 3 år siden, vi sidst behandlede et lovforslag om sundhedsplejerskeordninger i det høje ting. Dengang vedtog man en udsættelse, fordi der var en del ting, der skulle bringes i orden. Der var dengang en indgående drøftelse af det ønskelige i, at sundhedsplejerskeordningen blev gjort obligatorisk for hele landet; men der var ikke